

Spis treści

Zamiast wprowadzenia	15
----------------------------	----

CZĘŚĆ I

Polska inteligencja i warunki jej rozwoju przed rokiem 1989

Rozdział 1.

Inteligencja jako kategoria socjologiczna	21
1.1. Wokół definicji inteligencji	21
1.2. Zarys kształtowania się polskiej inteligencji	25
1.3. Inteligencja jako element struktury społecznej	26
1.4. Proces różnicowania się inteligencji	27
1.5. Przemiany polskiej inteligencji w końcu lat 70. i w latach 80. XX wieku	28

Rozdział 2.

Uwarunkowania funkcjonowania polskiej inteligencji w końcu lat 80. ubiegłego wieku	31
2.1 Zarys sytuacji gospodarczej, politycznej i społecznej w ówczesnej Polsce	31
2.2. Uwarunkowania zewnętrzne – wpływ sytuacji międzynarodowej oraz zjawisk i procesów globalnych	34

CZĘŚĆ II

Metodologia badania i charakterystyka badanej populacji

Rozdział 3.

Założenia badawcze i sposoby ich realizacji	39
3.1. Uwagi wstępne	39
3.2. Założenia badawcze	40
3.3. Metoda, technika i narzędzie badawcze	44
3.4. Próba badawcza	46
3.5. Dylematy badawcze	50

Rozdział 4.	
Charakterystyka badanej inteligencji	57
4.1. Uwagi ogólne	57
4.2. Podstawowe cechy badanej inteligencji	58
4.2.1. Cechy społeczno-demograficzne	58
4.2.2. Cechy społeczno-zawodowe	58
Wykształcenie i znajomość języków obcych	58
Wykonywany zawód	60
Miejsce pracy	65
Pełnienie ról kierowniczych	67
Wyjazdy służbowe za granicę	68
Sytuacja materialna badanych	69
Pochodzenie społeczne	71

CZĘŚĆ III

Stan świadomości polskiej inteligencji w drugiej połowie 1988 roku – wyniki badania empirycznego

Rozdział 5.	
Samoidentyfikacja i samoocena inteligencji	75
5.1. Wiedza o rozwoju społecznym	75
5.2. Źródła pozyskiwania informacji	78
5.3. Samoidentyfikacja (samookreślenie się)	80
5.4. Misja inteligencji i jej obowiązki społeczne	89
5.5. Niewykorzystany potencjał intelektualny i społeczny inteligencji	96
5.6. Relacje wewnątrz środowisk inteligenckich	100
Rozdział 6.	
Inteligencja w strukturze społecznej kraju	105
6.1. Struktura społeczna w opinii badanej inteligencji	105
6.2. Ruchliwość społeczna inteligencji	109
6.3. Sprzeczność interesów inteligencji z innymi grupami społecznymi ..	111
6.4. Prestiż społeczny różnych środowisk i grup zawodowych	114
Rozdział 7.	
Inteligencja a polityka	123
7.1. Zainteresowanie polityką i jej rozumienie	123
7.2. Aktywność społeczno-polityczna	126
Przynależność do partii politycznych	126
Przynależność do stowarzyszeń społecznych	128
Przynależność do związków zawodowych	128

Udział w referendum 29 listopada 1987 roku	130
Udział w wyborach samorządowych w 1988 r.	131
7.3. Ustrój socjalistyczny w opiniach inteligencji	132
7.4. Demokracja w Polsce Ludowej w ocenie inteligencji	139
7.5. Inteligencja a system władzy politycznej	141
7.6. Inteligencja o sytuacji społeczno-politycznej w kraju	148
7.7. Inteligencja o źródłach napięć i konfliktów społeczno- -politycznych	150
7.8. Przywileje społeczne jako przejaw patologii społecznej	156
7.9. Opozycja polityczna w opinii badanej inteligencji	162
7.10. Emigracja jako alternatywna przyszłość inteligencji	174
7.11. Ustrój kapitalistyczny w opinii badanej inteligencji	180
7.12. Pożądany ustrój przyszłości w Polsce w opinii badanej inteligencji	184
7.13. Prognozowanie zmian społeczno-politycznych w Polsce	187
Rozdział 8.	
Świadomość historyczna polskiej inteligencji	191
8.1. Zakres zainteresowania badanych historią	191
8.2. Postacie historyczne i ich dokonania, z których Polacy mogą być dumni	195
8.3. Wydarzenia historyczne, z których Polacy mogą być dumni ...	204
8.4. Współczesne postacie w oczach inteligencji	215
8.5. Postacie historyczne, które przyniosły Polsce wstyd	221
8.6. Wydarzenia w dziejach Polski, których inteligencja się wstydzi ...	225
Rozdział 9.	
Inteligencja a kwestie etyczne	235
9.1. Deklaracja wiary i praktyk religijnych badanej inteligencji	236
9.2. System wartości badanej inteligencji	237
9.3. Moralność w ocenie inteligencji	243
Rozdział 10.	
Inteligencja a gospodarka	251
10.1. System gospodarczy w Polsce w opiniach inteligencji	251
10.2. Inteligencja o sytuacji gospodarczej kraju	255
10.3. Stopień akceptacji własności prywatnej	260
10.4. Czynniki hamujące rozwój Polski	263
Podsumowanie badania i ważniejsze wnioski	269
Zamiast zakończenia, czyli rzecz o „zanikaniu” polskiej inteligencji ..	273
Bibliografia	279
Summary	283
Aneks	285